

Bild 1. JOHANNES BUREUS. Målning 1627, Gripsholm.

300-ÅRSMINNET AV JOH. BUREUS DÖD

Den 22 okt. 1652 avled på gården Vårdsätra utanför Uppsala vårt lands förste »riksantikvarie» Joh. Bureus. År 1952 kunde fördenskull 300-årsminnet av Bureus' död högtidlighållas.

Johannes Bureus var kyrkoherdeson från Åkerby socken strax norr om Uppsala och föddes 1568. Efter skolgång i Uppsala och Stockholm inträdde han 1590 i kansliet och övergick sedermera i hertig Karls tjänst. 1594 erhöll han i uppdrag att som »korrektor» ombesörja bibelns tryckning. Efter vissa offentliga uppdrag i förning med sitt arbete i kansliet, erhöll han 1599 pass att resa omkring i riket för att avbilda runstenar, vilket får ses som början

Bild 2. Förste arkivarie Manne Eriksson nedlägger Upplands fornminnesförenings krans vid den bureiska släkttavlan.

till hans verksamhet som fornforskare. 1602 blev han kronprins Gustaf Adolfs lärare och erhöll i samband därmed uppdrag att vårda konungens bibliotek. Hans titel kom fördenskull att med tiden bli »Kongl. Maj:t bibliothecarius och antiquarius». Sedan Bureus vid 1600-talets början erhållit gården Vårdsätra nära Uppsala som sätesgård började hans antikvariska forskning på allvar. I sitt arbete fick Bureus det bästa stöd i konung Gustaf II Adolf, vilken, innan han begav sig till kriget i Tyskland, vidtog viktiga åtgärder för svensk fornforskningens befrämjande. Bureus erhöll goda medhjälpare i kyrkoherden i Fresta och Hammarby Martin Aschaneus samt i sin måg Johan Henriksson, adlad Axehiälm, vilka 1630 av konungen er-

höll fullmakter som »antiquari regni» med uppgift att i hela riket uppsöka och uppteckna fornlämningar och antikviteter. Bureus utsågs till att ha ledningen över de nämnda antikvarierna och kan därför, ehuru någon fullmakt aldrig utfärdades för honom, anses ha varit Sveriges förste riksantikvarie. År 1648 lämnade Bureus sin tjänst och avled på Vårdsätra 22 oktober 1652. »Bureus kan», framhåller en minnestecknare, »betraktas som en portalfigur till den nyare tiden i Sverige och hans livsverk betecknar i flera hänseenden begynnelsen till den humanistiska forskningen i vårt land.»

Den 22 okt. 1952 högtidlighölls på ett enkelt men värdigt sätt 300-årsminnet av Johannes Bureus' död. På vardera sidan om den år 1611 vid Uppsala domkyrka uppsatta bureiska släkttavlan hade marschaller tänts. Högtidligheten inleddes med att landsantikvarie Nils Sundquist nedlade en krans från Riksantikvarieämbetet. Förste arkivarien fil. dr Manne Eriksson höll därefter, innan han nedlade Upplands fornminnesförenings krans, ett kort anförande vari han erinrade om Bureus' livsverk och tidiga insatser på den antikvariska forskningens område. Med orden: »Vi upplänningar erinra oss med stolthet Bureus och hans gärning och hans minne skall leva i vår bygd», slutade dr Eriksson sitt anförande.